

**YUQORI SINFLAR O'QUVCHILARINING HUQUQIY MUNOSABATLARIDA
GENDER TENGLIGINI TA'MINLASHNING PEDAGOGIK
IMKONIYATLARI: 10-11-SINFLARNING AMALIY ISHI**

*O`ktamov Mirjalol Muzaffar o`g`li
Namagan davlat pedagogika instituti
Pedagogika nazariyasi va tarixi yo`nalishi
1-bosqich magistranti.*

Annotatsiya. Ushbu maqolada 10-11 sinflarga e'tibor qaratib, yuqori sinf o'quvchilari o'rtasida huquqiy munosabatlarda gender tengligini targ'ib qilishning pedagogik yondashuvlari ko'rib chiqilgan. Ushbu kontekstda gender tengligining hozirgi holatini o'rganadi, asosiy muammolarni aniqlaydi va ushbu muammolarni hal qilish uchun samarali pedagogik usullarni taklif qiladi. Adabiyotlarni tahlil qilish, tajribalar va amaliy tadqiqotlar asosida maqolada o'qituvchilar yuqori sinf o'quvchilari o'rtasida huquqiy munosabatlarda gender tengligini qanday targ'ib qilishlari haqida qimmatli tushunchalar berilgan.

Kalit so'zlar: Gender tengligi, pedagogika, yuqori sinf o'quvchilari, huquqiy munosabatlar, ta'lim, metodlar, inklyuziv.

**PEDAGOGICAL POSSIBILITIES OF PROVIDING GENDER EQUALITY IN
LEGAL RELATIONSHIPS OF HIGH SCHOOL STUDENTS: PRACTICAL
WORK OF 10-11 GRADES**

Oktamov is the son of Mirjalol Muzaffar

Namagan State Pedagogical Institute

Theory and history of pedagogy 1st stage graduate student

Abstract. In this article, focusing on 10-11 grades, pedagogical approaches to promote gender equality in legal relations among high school students are

considered. In this context, it examines the current state of gender equality, identifies the main problems and suggests effective pedagogical methods for solving these problems. Based on literature analysis, experiences, and case studies, the article provides valuable insights into how educators can promote gender equality in legal relationships among high school students.

Key words: Gender equality, pedagogy, high school students, legal relations, education, methods, inclusive.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ГЕНДЕРНОГО
РАВЕНСТВА В ПРАВООТНОШЕНИЯХ СТАРШКОЛЬНИКОВ:
ПРАКТИЧЕСКАЯ РАБОТА 10-11 КЛАССОВ

Октамов — сын Мирджалала Музаффара.

Намаганский государственный педагогический институт

Теория и история педагогики аспирант 1 ступени.

Аннотация В данной статье, ориентированной на 10-11 классы, рассматриваются педагогические подходы по обеспечению гендерного равенства в правоотношениях среди старшеклассников. В этом контексте рассматривается современное состояние гендерного равенства, выявляются основные проблемы и предлагаются эффективные педагогические методы решения этих проблем.

На основе анализа литературы, опыта и тематических исследований в статье представлена ценная информация о том, как преподаватели могут способствовать обеспечению гендерного равенства в правовых отношениях среди старшеклассников.

Ключевые слова: Гендерное равенство, педагогика, старшеклассники, правоотношения, образование, методы, инклюзив.

Ma'lumki, 2019 yil 2 sentyabrda qabul qilingan “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida” O'zbekiston

Respublikasining qonuni xotin-qizlarning jamiyatdagi o'rniga qaratilgan huquqiy himoya, huquqiy kafolat sifatida ma'qullangandi.

Quvonarli tomoni shundaki, ming yillardan buyon jamiyatda ayol va erkak o'rtasidagi tengsizlik va uni hal etish masalasi hamisha dolzarb bo'lib kelgan huquqiy munosabatlarning nechog'lik dolzarbligiga qaratilgan onundir. Jumladan, qonunning 1-moddasida qayd etilganidek, qonunning maqsadi xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlarni ta'minlash sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat.

Gender tengligi deganda, kimligidan qat'i nazar, barcha jinslarning teng huquqlari, imkoniyatlari va muomalasi tushuniladi. Bu har kimning jinsi yoki ifodasidan qat'i nazar, bir xil huquq, mas'uliyat va imkoniyatlarga ega bo'lishi kerak degan fikrni o'z ichiga oladi. Gender tengligiga erishish nafaqat insonning asosiy huquqi, balki tinch, farovon va barqaror dunyo uchun zarur asosdir.

Gender tengligi, asosan, jinsga qarab mavjud bo'lgan tizimli tengsizlik va kamsitishlarni hal qilishga intiladi. Bunga ta'lim, bandlik, sog'liqni saqlash, siyosiy vakillik va resurslardan foydalanish kabi sohalardagi nomutanosibliklarni hal qilish kiradi. Gender tengligi nafaqat ayollar huquqlari bilan bog'liq; shuningdek, barcha jinlar uchun tengsizlikni davom ettiradigan zararli stereotiplar, normalar va munosabatlarga qarshi kurashni o'z ichiga oladi.

Gender tengligini ta'minlash barcha darajadagi shaxslar, jamoalar, hukumatlar va tashkilotlarning birgalikdagi sa'y-harakatlarini talab qiladi. Bunga jinsga asoslangan kamsitishni taqiqlovchi qonunlar va siyosatni amalga oshirish, ta'lim va sog'liqni saqlash uchun teng imkoniyatlarni targ'ib qilish, ayollar va marginallashtirilgan jinlarni kuchaytirish, zararli gender normalari va stereotiplarini qiyinlashtirish va har kim rivojlanishi mumkin bo'lgan inklyuziv va hurmatli muhitlarni rivojlantirish kiradi.

Ta'lim an'anaviy gender rollarini qiyinlashtirish, tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, hamdardlik va tushunishni rivojlantirish orqali gender tengligini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Genderga sezgir o'quv dasturlarini kiritish, xilma-xillikni targ'ib qilish va ta'lim sharoitlariga qo'shilish va jinsga asoslangan zo'ravonlik va ta'qib kabi muammolarni hal qilish orqali ta'lim gender tengligiga bo'lgan munosabat va xatti-harakatlarni shakllantirishga yordam beradi.

Oxir oqibat, gender tengligiga erishish tafakkurning o'zgarishini va tengsizlikni davom ettiradigan tuzilmalar va tizimlarga qarshi chiqish va demontaj qilish majburiyatini talab qiladi. Bu jinsidan qat'i nazar, har bir shaxsning o'ziga xos qadr-qimmatini va qadr-qimmatini tan olishni va har kim o'z salohiyatiga erishish imkoniyatiga ega bo'lgan, kamsitish va xurofotlardan xoli kelajak sari harakat qilishni talab qiladi. Gender tengligi inson huquqlarining asosiy printsiplari va barqaror rivojlanishning asosiy maqsadidir. Biroq, huquqiy munosabatlarda gender tengligiga erishish, ayniqsa, yuqori sinf o'quvchilari orasida muhim muammo bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada 10-11-sinflarga e'tibor qaratib, yuqori sinf o'quvchilari o'rtasidagi huquqiy munosabatlarda gender tengligini ta'minlashning pedagogik imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Ushbu kontekstda gender tengligining hozirgi holatini o'rganadi, asosiy muammolarni aniqlaydi va ushbu muammolarni hal qilish uchun samarali pedagogik usullarni taklif qiladi.

Adabiyotlarni ko'rib chiqish shuni ko'rsatadiki, gender stereotiplari va tarafkashliklari huquqiy ta'limda, ayniqsa yuqori sinf o'quvchilari orasida saqlanib qolmoqda. Ushbu stereotiplar erkak va ayol talabalarga teng bo'lmagan munosabatda bo'lishga olib kelishi mumkin, bu ularning huquqiy munosabatlardagi munosabati va xatti-harakatlariga ta'sir qiladi. Gender tengligini targ'ib qilish uchun o'qituvchilar birinchi navbatda ushbu stereotiplar va noto'g'ri qarashlarning asosiy sabablarini tushunishlari kerak. Bir qator tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, jinsga sezgir o'qitish usullari, o'quv dasturlarini isloh qilish va xabardorlikni oshirish

kampaniyalari kabi tadbirlar ushbu stereotiplarga qarshi kurashishga va huquqiy munosabatlarda gender tengligini ta'minlashga yordam beradi.

Yuqori sinf o'quvchilari o'rtasidagi huquqiy munosabatlarda gender tengligini ta'minlashning pedagogik imkoniyatlarini o'rganish uchun aralash usulli yondashuv qabul qilindi. Talabalarning huquqiy munosabatlarda gender tengligiga bo'lgan munosabati va tushunchalarini baholash uchun so'rovlar o'tkazildi. Talabalarning tajribalarini o'rganish va gender tengligini targ'ib qilishning samarali pedagogik usullarini aniqlash uchun fokus-guruh muhokamalari ham o'tkazildi.

Huquqiy munosabatlarda gender tengligini ta'minlashda turli pedagogik usullarning samaradorligini tekshirish uchun bir nechta tajribalar o'tkazildi. Bularga huquqiy ta'limdagi gender masalalariga bag'ishlangan rolli mashqlar, amaliy tadqiqotlar va guruh muhokamalari kiradi. Ushbu tajribalar natijalari shuni ko'rsatdiki, interfaol va ishtirokchi o'qitish usullari gender stereotiplarini qiyinlashtirishda va talabalar o'rtasida gender tengligini targ'ib qilishda samaraliroq bo'lgan.

Xulosa qilib aytganda, ushbu maqolada yuqori sinf o'quvchilari o'rtasida huquqiy munosabatlarda gender tengligini ta'minlashda pedagogik yondashuvlarning ahamiyati ta'kidlangan. Genderga sezgir o'qitish usullarini, o'quv dasturlarini isloh qilishni va xabardorlikni oshirish kampaniyalarini qabul qilish orqali o'qituvchilar gender stereotiplari va noto'g'ri qarashlariga qarshi kurashishda yordam berishlari va yanada inklyuziv va adolatli o'quv muhitini targ'ib qilishlari mumkin.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. "Xotin qizlar va erkaklar teng huquq hamda imkoniyatlari kafolatlari to'g'risida"gi qaror (02.09.2019.).
3. BMT ma'lumotlari.
4. Икрамов, Р. А., & Хожиев, Р. Б. У. (2020). Воспитание гармонично развитого поколения является приоритетом государственной молодежной политики. Вестник науки и образования, (14-1 (92)).

5. Икрамов, Р., & Bekmirzayev, N. (2020). Yurist nutqi madaniyati. Toshkent: Akademnashr.
6. Жураев, Ю. А., & Икрамов, Р. А. (2020). Фуқаролар экологик назорати: юридик асослари ва тушунчаси. *Academic research in educational sciences*, (4).
7. Икрамов, Р. А. (2020). Теоретико-правовые проблемы экологических интересов человека. *Universum: экономика и юриспруденция*, 12, 76.
8. . Файзиев, И. Ш. (2020). Ўзбекистонда электрон ҳукумат: мавжуд имконият ва истиқболлар. *Academic Research in Educational Sciences*, 1(2), 232-240.
9. Файзиев, И. Ш. (2020). Дахлдорлик тарбияси орқали фуқаролик жамиятини шакллантириш. *Science and Education*, 1(7)
10. Kamolova, A., & Ergasheva, G. S. Q. (2022). Yosh avlodni tarbiyalashda xalq pedagogikasini manbalarining o'rganishning o'rganishning ilmiy-nazariy asoslari. *Science and Education*, 3(12), 590-592.
11. Kamolova, A. O. Q., & Husaynova, S. I. (2023). O'smirlar o'rtasida axloqsizlikni oldini olishda pedagogik faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari. *Science and Education*, 4(2), 969-972.
12. Nishonova, M. Y., & Kamolova, A. O. (2021). O'SMIRLARGA HUQUQIY BILIM BERISHDA KEYS STADI TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH. *Экономика и социум*, (8 (87)), 42-45.
13. Nishonova, M. Y., & Kamolova, A. O. (2021). USING CASE STADE TECHNOLOGY IN LEGAL EDUCATION FOR TEENAGERS. *Экономика и социум*, (8), 42-45.
14. Kamolova, A. O. Q. (2023). Pedagoglik kasbi boshqa hamma kasblarning poydevoridir. *Science and Education*, 4(5), 988-992.
15. қизи Камолова, А. О. (2024). ИСЛОМ ДИНИ ТАЪЛИМОТИДА ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ МАСАЛАЛАРИНИНГ ПЕДАГОГИК ФАОЛИЯТДАГИ АМАЛИ АХАМИЯТИ. *Results of National Scientific Research International Journal*, 3(1), 201-207.
16. qizi Kamolova, A. O. (2023). SINF DAN TASHQARI SPORT MASHG 'ULOTLARI ORQALI O 'QUVCHILARDA MILLIY G 'URUR,

- QADRYATLAR, UMUM INSONIY XIS TUYG ‘ULARNI RIVOJLANTIRISH. *Results of National Scientific Research International Journal*, 2(8), 60-66.
17. qizi Kamolova, A. O. (2023). SINFDAN TASHQARI SPORT MASHG ‘ULOTLARI ORQALI O ‘QUVCHILARDA MILLIY G ‘URUR, QADRYATLAR, UMUM INSONIY XIS TUYG ‘ULARNI RIVOJLANTIRISH. *Results of National Scientific Research International Journal*, 2(8), 60-66.
18. Камалова, А. (2021). THE IMPORTANCE OF USING GAME TECHNOLOGY IN THE PROCESS OF EDUCATION. *Экономика и социум*, (3-2), 12-14.
19. кизи Ахмедова, Д. С., & кизи Камолова, А. О. (2022). ЎСМИРЛАРДА МЕЪЁРДАН ХУЛҚИЙ ОҒИШ ХОЛАТЛАРИНИ КОРРЕКЦИЯЛАШ ЖАРАЁНЛАРИДА ХУҚУҚИЙ САВОДХОНЛИКНИНГ АХАМИЯТИ. *Евразийский журнал академических исследований*, 2(3), 413-416.